

medan Eva Seeley och makarna Norris ju arbetade med sina. Zoller körde aldrig med sina malamuter, utan det var utställning som gällde för honom.

I den gamla standarden från 1935 angav man en godkänd storleksvariation inom rasen för hanar på 55 – 63,5 cm och för tikar 50 – 58 cm över manken. Vikterna som angavs som godkänd variation var 29,3 – 38,3 kg för hanar respektive 22,5 – 31,5 kg för tikar. Istället för ett genomsnittligt storleksintervall, angavs i den nya standarden från 1960 istället en önskad storlek på 63,5 cm och 38,3 kg för hanar respektive 58 cm och 33,8 kg för tikar, vilket ju var de övre gränserna i den gamla. I den senare standarden, som i princip gäller än idag (nya standarder med smärre ändringar kom 1966, 1982 samt 1990), gör man ett tillägg angående storleken: *”Men bedömningen av storleken skall inte väga över bedömningen av typ, proportioner och funktion hos till exempel skuldror, bröst, ben, tassar och rörelser. När hundar anses vara lika i typ, proportioner och funktion skall den hund som ligger närmast den önskade lastdragstorleken föredragas.”* Nu blev det fritt fram även för den storväxta typen av malamuter i utställningsringen.

Eskimå med sina hundar, Point Barrow, Alaska vid sekelskiftet 1800/1900.

Inga rena eskimåhundar kvar i Alaska

Alaskaveteranerna Arthur Walden och Scotty Allen klagade på sin tid på att det knappt fanns några ”rena” eskimåhundar kvar i Alaska på grund av uppblandningen med stora hundar från södern. Detta var ju inte så underligt med tanke på att när guld sökandet i norr började, finkammades hela Alaska och nordvästra Kanada efter allt som kunde dra en släde. Man tog med sig eller köpte upp från de lägre staterna newfoundlandshund, gordonsetter, engelsk setter, långhårig och korthårig sankt bernhardshund, andra mastiffer, spanielhundar, collie samt fågel-

hundar av alla de slag. Ja samtliga tillgängliga raser som kunde tänkas dra en släde importerades och användes. Slädhundarna i norr blev så uppblandade att det sades vara omöjligt till och med för experterna att se på en hund vad slags blod den innehöll.

Som illustration till detta kan nämnas att kapten Alan Innes-Charles, som hade huvudansvaret för hundarna på Byrds antarktisexpeditioner, säger att trots att alla expeditionernas hundar var huskies (allmän benämning på eskimåhunden), så fanns det inte en enda äkta husky av den enkla anledningen att ingen sådan hund existerade. Man var inte heller ute efter renrasiga djur utan behövde hundar som kunde dra en släde under hårda, antarktiska villkor, men önskade naturligtvis så lite inblandning av europeiskt blod i eskimåhunden som möjligt.

Raspionjärens bidrag

Vad händer när man blandar en polarhund och en hund av annan ras? Tre egenskaper är viktiga för den första mixgenerationen som var ämnad att dra tunga lass med guldgrävarutrustning, nämligen pälskvalitet för mycket stränga vinterförhållanden, dragvilja samt ordentlig storlek i nämnd ordning. Betänk sedan att det endast gått drygt 40 generationer efter guldrushen då paret Seeley började sitt avelsarbete i slutet av 1920-talet. Seeley selekterade hårt och sparade endast de individer som hade ”rätt” kroppsstorlek, kroppssammansättning, benstomme, pälskvalitet, pälsfärg, ögonfärg, svanshållning etc. Parallellt med detta ”utseendeprojekt” arbetade de med antarktisexpeditionerna. Här behövde man, som vi tidigare läst, arbetshundar och till dessa bidrog Seeleys både med ”rena” alaskan malamute och ”rena” siberian husky, ”rena” eskimåhundar samt samojedhundar. Dessutom blandade man siberian husky och alaskan malamute och fick som nämnts fram en draghund som var bättre än föräldradsjuren! Allt enligt Seeley själv.

Paul Volker och hans far skickade stora hundar under åtskilliga år till Alaska, och efter hemkomsten på trettioalet producerade Paul Voelker stora ”malamuter” på sin kennel M’Loot. Som vi läste innan, hade Paul Volkers ursprungsmaterial till vad som skulle bli den s.k. M’Loot-typen mycket varierande bakgrund. De hundar som han tog fram var, som alla då kan förstå, mycket skiftande i utseende och storlek. De hade dock en sak gemensamt, de såg ut som eskimåhundar, d.v.s. hade upprättstående öron, ringlad svans samt mer eller mindre polarhundspäls. Eftersom han inte registrerade sina hundar och det

mig veterligt inte finns någon dokumentation över hans avelsverksamhet, är den svår att utvärdera. Han bör dock ha strävat efter att få fram någerlunda likformiga hundar. Han körde med dem när han var i Alaska och tränade dem också vid sin kennel i Michigan, men ställde som sagt aldrig ut någon av sina egenhändigt producerade eller importerade hundar.

Robert Zoller och kennel Husky-Pak däremot, sysslade enbart med avel för utställning. Han körde aldrig själv, enligt en intervju från 1998. Han använde sig framför allt av M'Loot-hundar med inblandning av Hinman/Irwin-hundar samt Kotzebue-hundar. Husky-Paks hundar var oerhört tilltalande i skönhet och utstrålning och kunde vara ordentligt stora. Zoller, som var ordförande i den amerikanska malamuteklubben, hade troligen stor del i att standarden blev ändrad till sin fördel, så att man i den nya godkände hundar som var större än den tidigare standardens önskade maximummått (63,5 cm för hane). Samtliga hans hundar var ju en bra bit över detta mått, som i den nya standarden beskrevs som idealmått för en tungt arbetande slädhund, d.v.s. man hade inte längre någon övre gräns för storleken (jämför siberian husky som har maximumgräns)!

När började uppblandningen av i Alaska?

Som erkänd ras betraktad är alaskan malamute ju inte så värst gammal, drygt sjuttio år bara. Eftersom det varken finns skelettresten eller annan tillförlitlig dokumentation i form av bilder eller noggrann beskrivning av tidiga hundar från arktisområdet, är det inte alldeles enkelt att få reda på hur tidiga eskimåhundar verkligen såg ut.

De fakta som vi har för handen är att européer från 1500-talet och framåt har besökt de nordliga regionerna av vårt klot, och därmed var det inte bara möjligt utan högst troligt att det redan så tidigt kom in andra hundtyper i de befintliga lokala hundbestånden. I Alaska kan vi klart konstatera att denna inblandning var betydande, åtminstone från och med guldruschens inledningsskede på 1880-talet, men den började troligtvis flera hundra år tidigare.

I Unalaklee i Alaska anlades en handelskoloni redan år 1640, och 1741 kom den kände upptäcktsresanden Vitus Bering dit. Den första egentliga europeiska kolonin i Alaska grundades 1784. Om vi ser på vad som kom från öst så bildades Hudson bay-kompaniet 1670 i Kanada och under de kommande århundradena importerade man tusentals och åter

tusentals hundar till de arktiska och subarktiska områdena i Nordamerika. De behövdes som transportmedel och det var ofta nödvändigt att man blandade in eskimåhundblod i dem, för att bättre klara kylan och det strapatsrika livet som slädhund där. Tyvärr går det inte att få ett enkelt svar på frågan hur eskimåhunden såg ut i detalj vid Kotzebuesundet under guldruschen, som ju var tidpunkten för Waldens och Allens observationer av eskimåhunden där. Ännu svårare är det att få fram ett svar på frågan hur eskimåhunden såg ut innan uppblandningen över huvud taget började. Själv anser jag det mest sannolikt att inblandning av stora hundar skedde långt innan guldruschen startade, speciellt med tanke på att Hudson Bay-kompaniets verksamhet helt byggde på hundspann för transport vintertid. Troligtvis hade de eskimåhundar som Walden och Allen såg, och ansåg vara ursprungliga i utseende, redan annat hundblod i sig och var därför större än vad ursprungshunden troligen var. Skelettfynd av hund i Alaska från tiden före kontakt med den vite mannen indikerar en mankhöjd på ca. 50 cm (Brown et al. 2013).

Gigantisk malamute. Lägg märke till hängande mungipor, tydligt stop, runda, utstående ögon samt felaktig päls.

Det gamla arvet

Idag ser vi ofta hur mungiporna hänger ner på stora individer av malamuten. Denna egenskap härrör sannolikt från stora hundraser med dreglande munnar (exempelvis sankt bernhardshund och newfoundlandshund). Vi ser också då och då en hund

med ett hängöra, vilket också verkar vara en genetiskt kvarleva från inblandning av icke-eskimåhundar. Det kanske allra vanligaste arvet från andra raser är för polarhundar otypisk päls, d.v.s. lång och mjuk och ibland saknande tillräcklig underull. En del av dagens malamuter har också kraftigt hoptryckt skalle med ett alltför markerat stop som resultat, vilket vi också kan identifiera som de stora mastiffliknande hundarnas visitkort. En ihoptryckt skalle, som ger ett kortare nosparti samt ett mer eller mindre markant stop, resulterar dessutom i runda, utstående ögon, som man idag inte sällan ser hos våra malamuter. Utstående ögon tillsammans med otillräckligt tillslutande läppar skulle inte fungera i 50 graders kyla.

Störst och vackrast

Amerikanarnas devis ”störst och starkast – bäst och vackrast” har tyvärr med all sannolikhet påverkat deras föreställning av hur en ursprunglig eskimåhund från Alaska borde se ut. Paret Seeleys avelsmål var en typ som såg ut som eskimåhundarna vid Kotzebuesundet vid sekelskiftet, och deras arbete var helt avhängigt av de gamla alaskaveteranerna Waldens och Allens idé om hur ursprungshunden från det området såg ut. Dessutom fick de genom sitt arbete med antarktiskprojektet mångårig praktisk kunskap om hur en bra fungerande slädhund som skulle dra tung skulle vara byggd. Märk väl att Walden personligen föredrog stora draghundar (hans storvuxna ras chinook finns ännu idag och är registrerad i amerikanska kennelklubben), men han var noga med att särskilja sin egen favorittyp från hur den ”rena” eskimåhunden såg ut.

Att de storväxta hundar som kom in i malamuterasen efter andra världskriget är ljusår från en ursprunglig eskimåhund råder det ingen tvekan om. Eva Seeleys Rowdy, däremot, som ju den första rasbeskrivningen bygger på, ansågs av henne vara en ”stor” hund och han höll sig också vid den övre gränsen inom tillåten storlek i den ursprungliga rasstandarden (Rowdy vägde 36 kg). Hennes Gripp of Yukon mätte endast blygsamma 52,5 cm över manken. Var ser man registrerade malamutehanar idag som är 53 cm över manken och väger 29 kg eller tikar som är 50 cm och väger 22 kg, som kunde inkluderas i den ursprungliga standarden?

Slutsatser

Den storväxta varianten av eskimåhund verkar inte ha varit speciell för Alaska, utan fanns sannolikt över hela det Artiska området. Åtminstone är det den troligaste uppfattningen tills mer exakta beskrivningar av den ursprungliga eskimåhunden ifrån Alaska kommer i dagen.

Att det fanns malamutelika eskimåhundar på andra platser än Alaska efter sekelskiftet 1800/1900 vet vi dels genom muntliga beskrivningar och dels genom foto från tiden kort därefter. Den näst sista bilden i denna artikel visar just sådana hundar som fanns i Labrador och som Eva Seeley hade tillgång till i sin avel. Till och med denna dag kan vi se eskimåhundar, som skulle kunna bedömas på utsällning i en malamutering. Några sådana ser vi på den sista bilden, som visar kanadensiska eskimåhundar.

Eva Seeley visste vad hon gjorde, och det hon gjorde, gjorde hon bra! Hon valde helt enkelt ut en variant av den befintliga eskimåhunden och renodlade den till det som idag är den erkända rasen alaskan malamute.

Källor

- Bjerregaard P.**, Rapid socio-cultural change and health in the Arctic. *Int. J. Circumpolar Health*. 2001 Apr;60(2):102-11).
- Brevoort Walden, J. & S. Pain**, 1937: *The Long Whip*. Chapman & Hall, London.
- Brown S.K., Darwent C.M., & Sacks B.N.** 2013. Ancient DNA Evidence for Genetic Continuity in Arctic Dogs. *Journal of Archaeological Science* 40:1279-1288.
- Demidoff, L.B. & M. Jennings**, 1978: *The complete Siberian Husky*. Howell Book House Inc., New York.
- Riddle, M. & E. B. Seeley**, 1977: *The complete Alaskan Malamute*. Howell Book House Inc. New York.
- Seeley, E. & M.A. Lane**, 1930: *Chinook and his family*. Ginn & Co. Boston.
- Seeley, E.**, 1953: i *World Alaskan Malamute Annual* 2013:49-59.
- The Malamute Quarterly**: Spring 1987, Fall 1987, Fall 1989, Winter 1993-94.
- The Alaskan Malamute Annual**: 1981, 1982, 1988, 1989.

Labrador huskies av den malamutelika varianten. Bild från Labrador 1930-40.

Kanadensiska eskimåhundar som ser ut som alaskan malamute.